

Crisia

Vol. LV, Supliment nr. 1, 2025

INTERFERENȚE. TRECUT, PREZENT, VIITOR

Lucrările Sesiunii Internaționale de Comunicări Științifice
a Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal
10-11 octombrie 2025

Coordonatori:

Gabriel Moisa • Sorin Șipoș

Colectiv redacțional:

**Gruia Fazecaș • Florina Ciure • Ioan Goman
Cornel Abrudan • Ioan Ciorba**

Editura Muzeului Țării Crișurilor
Oradea, 2026

DATE ȘI INFORMAȚII NOI PRIVIND IMPLICAREA PROFESORULUI PETRU SUCIU ÎN DOBÂNDIREA UNUI SEDIU AL DESPĂRȚĂMÂNTULUI TURDA AL ASOCIAȚIUNII ASTRA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Răzvan Mihai NEAGU*

NEW DATA AND INFORMATION REGARDING THE INVOLVEMENT OF TEACHER PETRU SUCIU IN THE ACQUISITION OF A HEADQUARTERS FOR THE TURDA BRANCH OF THE ASTRA ASSOCIATION DURING THE INTERWAR PERIOD

ABSTRACT

The interwar period was an era of great transformations for Transylvania in general and for Turda in particular. The entire social life was resettled on Romanian bases. This was a complex process, and the Romanian political elite played an important role. After the First World War, in which the activity of the ASTRA association suffered a drastic reduction in intensity, the interwar period marked an era of resilience. The person who led the Turda Department of the ASTRA association throughout the interwar period was Petru Suci, a distinguished high school teacher. He was the first Romanian director of the "King Ferdinand" High School in Turda. Petru Suci was actively involved in community life, and as head of the ASTRA department, he managed to obtain a headquarters from the city hall, the former princely mansion, where the Turda History Museum operates today. He was the one who also took care of the repair and renovation of this building.

Keywords: Turda, Petru Suci, ASTRA association, headquarters, inter-war period

Preliminarii

După perioada Primului Război Mondial, în care activitatea asociației ASTRA a suferit o drastică reducere a intensității, epoca interbelică a însemnat un timp al rezilienței. Acesta a fost un proces gradual, care a avut sușuri, dar și coborâșuri. În perioada interbelică, activitatea ASTRA la Turda s-a identificat cu munca, dăruirea și implicarea profesorului Petru Suci.

Scopul acestui material este de a completa datele despre activitatea Despărțământului Turda al ASTRA în perioada dintre cele două războaie mondiale, dar și de a aduce noi informații relevante despre biografia profesorului Petru Suci. Demersul nostru a fost posibil datorită identificării în cadrul Fondului ASTRA, păstrat la Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale ale României, a unui pachet referitor la Despărțământul Turda. Chiar dacă respectiva unitate arhivistică nu conține date spectaculoase, am extras din ea informații valoroase, pe care dorim să le prezentăm publicului cititor, prin intermediul acestui material.

Reamintim faptul că profesorul Petru Suci (1883-1954) a fost unul dintre cei mai iluștri exponenți ai învățământului românesc din Turda interbelică, format ca intelectual la școlile Blajului și ajuns în orașul de pe Arieș, după Marea Unire. A rămas în istorie ca primul director român al Liceului „Regele Ferdinand” (azi Colegiul Național „Mihai Viteazul”) din Turda, dar și ca director al Despărțământului Turda al asociației ASTRA¹.

Demersurile profesorului Petru Suci pentru obținerea unui sediu al Despărțământului Turda

În mod absolut firesc, după Marea Unire s-a pus problema ca Despărțământul Turda al ASTRA să dobândească un sediu propriu. Acesta a fost identificat în fostul conac princiar din centrul Turzii, care în perioada medievală și cea modernă a fost sediul Cămării de sare (Casa Cămării de sare). Obținerea unui

* Colegiul Tehnic Turda; e-mail: neagumihai20@yahoo.com

¹ Răzvan Mihai Neagu, *Implicarea socială a profesorului Petru Suci din Turda în perioada interbelică (1919-1938)*, în *Collegium Mediense XIV. Comunicări Științifice XXIII*, 2024, p. 59-63; Idem, *Considerații privind viața și activitatea profesorului Petru Suci din Turda, în perioada 1938-1954*, în *Alt-Schaessburg*, nr. 17, 2024, p. 111-119; Idem, *Contribuții privind începuturile carierei profesorului Petru Suci din Turda (1883-1919)*, în *Acta Terrae Fogarasiensis*, XIII, 2024, p.185-191; Idem, *Activitatea profesorului Petru Suci din Turda în cadrul asociației ASTRA (1922-1948)*, în *Civilizație, istorie, cultură și identitate națională*, editori Daniela Curelea și Dragoș Curelea, Editura Techno Media, Sibiu, 2025, p. 60-70.

sediul pentru despărțământul local al ASTRA avea și puternice valori simbolice, în sensul de a contribui la românizarea oficială a vieții culturale din Turda, în contextul în care, în perioada antebelică, aceasta fusese dominată de elementul maghiar. Alături de profesorul Petru Suci, un rol important în așezarea vieții culturale din Turda pe baze românești l-au avut și primarul Iuliu Gențiu, dar și alți intelectuali turdeni, laici și ecleziastici².

Referitor la clădirea pusă în discuție, există date despre intenția folosirii ei ca sediu al unei instituții de cultură românească încă din perioada imediat următoare Marii Uniri. Astfel, la 25 decembrie 1919, avocatul Augustin Rațiu, corifeu al elitei intelectuale locale, s-a adresat printr-o scrisoare conducerii centrale a asociațiunii ASTRA de la Sibiu, propunând ca despărțământul turdean să preia Casa Culturală a orașului, în care să se amenajeze și un muzeu dedicat marelui memorandist Dr. Ioan Rațiu³. În mod evident, în problema acestei clădiri au fost implicate și autoritățile administrative locale. Astfel, la 19 octombrie 1923, Primăria orașului Turda trimite o adresă Despărțământului local al ASTRA, având ca obiect cesionarea către acesta din urmă a Conacului princiar, proprietate a orașului Turda. Din acest document aflăm despre memoriul comitetului Despărțământului Turda al ASTRA, nr. 9.912/1923, prin care se cere Conacul princiar cu toate instalațiile, aranjamentele și colecțiile sale, în administrarea sa, cu obligația ca el să continue în sens românesc opera culturală începută de Magyar Védő Egyesület, conform intențiilor inițiale ale orașului precizate în contractul încheiat în 1912 cu respectiva societate maghiară. Contractul cu aceasta se anulează, iar clădirea, denumită acum Casă Culturală, este acordată Despărțământului Turda. Decizia municipalității a fost următoarea: Conacul princiar, cu toate aranjamentele, instalațiile și colecțiile sale preluate, se dă în primire și folosință Despărțământului Turda al ASTRA și este votată suma de 20.000 de lei pentru cheltuieli, din bugetul general al orașului⁴. Contractul se va trimite prin Despărțământul Turda la sediul central al ASTRA din Sibiu pentru semnare. Din partea autorităților locale, documentul este semnat de primarul Iuliu Gențiu.

Decizia autorităților locale turdene a fost „pusă la vedere publică timp de 15 zile”, între 2 și 16 februarie 1924, iar nimeni nu a contestat-o. După expirarea acestui termen, la 23 februarie 1924, Petru Suci a trimis la Sibiu, pentru semnare și aprobare, contractul pentru cesionarea Conacului princiar și a muzeelor, care se aflau acolo, pentru a fi transformat în Casă Națională, cu rugămintea semnării contractelor anexate (cinci exemplare) și a trimerii înapoi la Turda cu cea mai mare urgență⁵.

Profesorul Suci l-a informat la 13 octombrie 1924 pe președintele ASTRA, Vasile Goldiș⁶, despre faptul că Despărțământul Turda va prelua Casa Culturală, cedată asociațiunii din partea orașului. Dascălul turdean a cerut și aprobarea unei subvenții anuale din care să se poată acoperi cheltuielile de întreținere și a propus angajarea unui director de muzeu. Se mai precizează că cheltuielile legate de repararea clădirii sunt foarte mari și se dorește efectuarea unui demers la Ministerul Cultelor și Artelor pentru a bugeta repararea clădirii. Petru Suci afirmă că devizul va fi trimis curând, dar până atunci îl roagă pe Vasile Goldiș să-l informeze despre ce sumă poate fi pusă la dispoziția despărțământului pentru întreținerea anuală a acestei clădiri⁷.

Asociațiunea ASTRA îi răspunde lui Petru Suci, la 28 octombrie 1924, printr-o adresă semnată de vicepreședintele Octavian Russu și secretarul Romul Simu. În respectivul act se cere trimiterea devizului de cheltuieli pentru repararea Casei Naționale din Turda, pentru a putea face demersurile necesare la Ministerul Cultelor și Artelor, în scopul obținerii unui ajutor. În continuare, se arată faptul că Comitetul Central al ASTRA nu-și poate lua niciun angajament material pentru susținerea Casei Naționale, ci departamentul va trebui să se ajute prin propriile resurse, precum și cu ce se va aloca de la municipalitate.

² Iuliu Gențiu (1889-1979) a fost cel mai important și reprezentativ primar al Turzii în perioada interbelică. Distins om politic liberal, Iuliu Gențiu era originar din localitatea Cheț (azi parte a municipiului Marghita, jud. Bihor) și a studiat științele juridice la Oradea și Cluj. A activat în administrația publică la Baia Sprie, iar în perioada interbelică s-a stabilit definitiv la Turda, unde și-a adus o contribuție esențială la dezvoltarea orașului, în calitate de primar și ajutor de primar (viceprimar). În perioada comunistă, el a fost o victimă a regimului represiv.

³ Horațiu Groza, *Muzeul de istorie din Turda (1943-2013)*, Editura Grinta & Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2013, p. 14-15.

⁴ Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale ale României, *Fond ASTRA*, pachet Despărțământul Turda, f. 645 (în continuare S.J.S.A.N.R.).

⁵ *Ibidem*, f. 646, președintele ASTRA, Vasile Goldiș, despre faptul că Despărțământul Turda va prelua Casa Culturală, cedată asociațiunii din partea orașului.

⁶ Vasile Goldiș (1862-1934) a fost o figură importantă a vieții publice din România, fiu de preot ortodox din zona Aradului, cu o contribuție majoră la unirea Transilvaniei cu România din 1 decembrie 1918. Pentru prezentul material, sunt relevante două demnități pe care Vasile Goldiș le-a deținut: președinte al asociațiunii ASTRA (1923-1932) și ministru al cultelor și artelor în guvernul condus de generalul Alexandru Averescu (30 martie 1926-4 iunie 1927).

⁷ S.J.S.A.N.R., *Fond ASTRA*, pachet Despărțământul Turda, f. 637.

Se indică faptul că această Casă Națională trebuie să aibă un director și, dacă va fi posibil, să i se asigure acestuia o locuință chiar în interiorul edificiului⁸.

La 25 ianuarie 1925, Petru Suciuc îi scrie lui Vasile Goldiș, trimițându-i memoriul tehnic și devizul pentru repararea Casei Culturale din Turda, cu rugămintea de a depune toate stăruințele pentru a se acorda suma cerută, dacă nu în întregime, cel puțin o jumătate, în prima fază. Profesorul Suciuc avertiza: „Fără reparare urgentă e foarte posibil ca la primăvară, să se dărâme întreaga Casă Culturală. Ar fi aceasta o rușine pentru noi și pentru nizuințele noastre culturale”⁹. La scurt timp de la scrierea profesorului Petru Suciuc, în 11 februarie 1925, asociațiunea ASTRA se adresează ministrului cultelor și artelor, Alexandru Lapedatu, informându-l că fosta locuință a principilor ardeleni din Turda, cedată de Primărie despărțământului local, are nevoie de reparații în valoare de un milion de lei, sumă pe care ASTRA nu și-o poate permite. În continuarea actului, se afirmă că „neștiind dacă casa merită astfel de reparațiuni”, se trimite devizul pentru studiu arhitectului Comisiei Monumentelor Istorice, cu întrebarea dacă respectivul edificiu merită să fie păstrat, deoarece cu suma vehiculată pentru reparații s-ar putea ridica o clădire nouă, folosindu-se și materiale de la cea veche¹⁰. Secretarul asociațiunii, Romul Suciuc, îl informează pe Petru Suciuc, la 21 februarie 1925, despre faptul că memoriul și devizul pentru repararea clădirii au fost trimise ministrului Alexandru Lapedatu și Comisiei Monumentelor Istorice, cu rugămintea din partea asociațiunii să fie rezolvate favorabil. Simu spune că deocamdată s-a pus în vedere trimiterea unui inginer din partea ministerului, la fața locului, cu scopul de a prezenta un raport și a face propuneri¹¹.

La 12 august 1925, Ministerului Cultelor și Artelor se adresează conducerii centrale a ASTRA de la Sibiu, referitor la adresa nr. 130/1925, despre faptul că clădirea din Turda, fosta locuință a principilor Transilvaniei, nu este monument istoric¹². Despre aceasta află și profesorul Petru Suciuc, la 18 august 1925, când conducerea centrală îl informa că edificiul din Turda nu este considerat monument istoric, dar că poate fi trimis la fața locului arhitectul Rudolf Wagner pentru a constata dacă nu s-ar putea repara clădirea în alt mod decât cel preconizat, cu mai puțină cheltuială, respectivul specialist mai făcând astfel de lucrări la edificii mult mai mari și mai deteriorate¹³.

Pe de altă parte, la 3 octombrie 1925, Vasile Goldiș a vizitat Turda, întâlnindu-se cu elita intelectuală și administrativă a orașului de pe Arieș, chiar în localul Casei Culturale¹⁴. Cu această ocazie, el a putut observa la fața locului gradul de afectare al clădirii. După această vizită, procesul de refacere a istoricului edificiu turdean se accelerează. Astfel, la 9 octombrie 1925, conducerea centrală a ASTRA se adresa arhitectului Rudolf Wagner, dorind a aduce cât mai repede în stare bună Casa Națională din Turda, fiind rugat să meargă acolo, să viziteze și să cerceteze în amănunt clădirea și să facă propuneri despre felul în care trebuie efectuate reparațiile. De asemenea, arhitectul este rugat să ia legătura cu Petru Suciuc și să întocmească devizul de cheltuieli¹⁵. Directorul Despărțământului local, Petru Suciuc, este înștiințat, la 15 octombrie 1925, că arhitectul Comisiei Monumentelor Istorice, Rudolf Wagner din Hunedoara, a fost desemnat pentru a merge la Turda și a întocmi un deviz pentru repararea Casei Naționale. Profesorul Suciuc este rugat să-l ajute pe Wagner. Asociațiunea promite votarea sumei de 50.000 de lei pentru repararea clădirii¹⁶. Cu toate aceste demersuri, venirea arhitectului la Turda s-a lăsat așteptată, după cum rezultă din documentele consultate. La 1 februarie 1926, profesorul Petru Suciuc se adresa conducerii ASTRA, făcând sugestia ca arhitectul Rudolf Wagner să fie rugat să vină cât mai urgent la Turda pentru a face devizul și propunerile pentru repararea Casei Culturale „care nu mai suferă întârzierea” și roagă ca ajutorul bănesc votat să fie trimis pe adresa sa¹⁷.

Demersurile dascălului turdean nu au rămas fără ecou, astfel că la 3 februarie 1926, conducerea centrală a ASTRA se adresează arhitectului Rudolf Wagner, amintind faptul că încă din toamna anului 1925 i s-a încredințat elaborarea unui proiect și a unui deviz pentru repararea Casei Naționale din Turda, dar până în prezent nu s-a primit niciun document. Lucrarea este foarte urgentă, iar distinsul specialist este rugat să răspundă în cel mai scurt timp dacă a efectuat aceste acte, iar în caz de răspuns negativ să precizeze când le poate face. Dacă Wagner nu poate duce la bun sfârșit această importantă sarcină, el este rugat să anunțe

⁸ *Ibidem*, f. 636.

⁹ *Ibidem*, f. 635.

¹⁰ *Ibidem*, f. 632.

¹¹ *Ibidem*, f. 633.

¹² *Ibidem*, f. 630.

¹³ S.J.S.A.N.R., *Fond ASTRA*, pachet Despărțământul Turda, f. 631.

¹⁴ *Ibidem*, f. 513.

¹⁵ *Ibidem*, f. 627.

¹⁶ *Ibidem*, f. 624.

¹⁷ *Ibidem*, f. 622.

pentru a se găsi o altă soluție. Documentul este semnat de vicepreședintele Octavian Russu și secretarul Romul Simu¹⁸.

Lucrurile s-au mișcat în sens pozitiv pe parcursul anului 1926. Acest lucru este reflectat în documente. Cel mai probabil, la aceasta a contribuit și faptul că președintele ASTRA, Vasile Goldiș, a devenit, la 30 martie 1926, ministru al cultelor și artelor, în cabinetul condus de generalul Alexandru Averescu.

La 18 septembrie 1926, conducerea centrală a ASTRA trimitea o adresă profesorului Petru Suci, prin care acesta era informat că arhitectul Rudolf Wagner a pregătit devizul necesar pentru repararea Casei Naționale din Turda, în valoare de 92.000 de lei. La începutul lunii octombrie vor începe lucrările sub conducerea arhitectului Rudolf Wagner. În documentul amintit se preciza că la 5 august 1926, casierul ASTRA a fost la Turda și s-a întâlnit cu prefectul Ovidiu Gritta, care a dat ordin contabilității județene să identifice de urgență suma de 50.000 de lei, pe care să o doneze asociațiunii, iar aceasta, la rândul ei, o cedează Despărțământului Turda pentru repararea Casei Naționale¹⁹.

Starea clădirii îl determină pe profesorul Petru Suci să se adreseze din nou ministrului Vasile Goldiș. Astfel, la 30 noiembrie 1926, el îi scria înaltului demnitar despre condiția clădirii din Turda, afirmând că aceasta are o crăpătură primejdioasă într-un perete, fapt care a impus demararea lucrărilor de reparație, pentru „a salva edificiul dela o fatală prăbușire”. Goldiș este rugat să aprobe de urgență o subvenție de 40.000-50.000 de lei pentru a putea face față cheltuielilor lucrărilor, începute chiar în ziua trimiterii scrisorii²⁰. Scrisoarea lui Petru Suci a avut efectul scontat, iar în aceeași zi (30 noiembrie 1926), Vasile Goldiș a trimis din București conducerii centrale a ASTRA de la Sibiu o telegramă în care a rugat să se dispună imediat remiterea către Despărțământul Turda a sumei de 40.000 de lei pentru repararea Casei Naționale²¹. Ordinul a fost respectat și executat, iar la 3 decembrie 1926, vicepreședintele Octavian Russu a cerut Băncii „Albina” să plătească de urgență lui Petru Suci suma de 40.000 de lei din contul curent al asociațiunii pentru repararea Casei Naționale din Turda²². Banii de reparații s-au epuizat rapid, astfel că la 16 februarie 1927, Petru Suci se adresa din nou lui Vasile Goldiș, reamintindu-i că în noiembrie 1926 au demarat lucrările la fostul palat princiar, pentru că exista pericolul real de surpare a clădirii, însă din lipsa banilor lucrările nu au putut fi terminate, urmând a se relua la primăvară. În consecință, profesorul turdean îi solicita lui Vasile Goldiș o subvenție de la 50.000-60.000 de lei din partea Ministerului Cultelor și Artelor²³. Lucrurile nu au decurs în modul preconizat de Petru Suci, care a fost nevoit să se adreseze din nou conducerii centrale a ASTRA, la 18 mai 1927, pentru a interveni pe lângă arhitectul Rudolf Wagner, ca să continue lucrările la Casa Culturală din Turda. Distinsul profesor mărturisea că dorea să vadă gata aceste lucrări, cât mai curând posibil, pentru a începe munca de organizare definitivă a colecțiilor și a bibliotecii, care se află acolo²⁴.

Din nou, intervenția lui Vasile Goldiș a fost decisivă. La 26 mai 1927, conducerea centrală a ASTRA l-a informat pe Petru Suci că în urma cererii făcute de ministrul Vasile Goldiș, s-a aprobat suma de 40.000 de lei pentru terminarea lucrărilor de la Casa Națională din Turda, banii urmând a fi achitați de la Banca „Albina”. Directorul Despărțământului Turda era rugat să facă demersurile necesare ca arhitectul Rudolf Wagner să vină în orașul de pe Arieș pentru efectuarea lucrărilor rămase²⁵. Concret, la 30 mai 1927, conducerea centrală a ASTRA cerea Băncii „Albina” să plătească din contul curent al asociațiunii suma de 40.000 de lei pentru finalizarea lucrărilor de la Casa Națională din Turda²⁶.

În cadrul procesului de renovare a clădirii Casei Naționale s-a implicat masiv și comunitatea locală. Astfel, județul Turda a contribuit cu suma de 150.000 de lei, iar orașul Turda cu suma de 40.000 de lei, așa după cum îl anunța la 5 iulie 1927, Petru Suci pe Vasile Goldiș²⁷. Fiind sume destul de însemnate, conducerea centrală a ASTRA îl informa pe Petru Suci, la 1 septembrie 1927, despre faptul că în baza hotărârii nr. 399/6 august 1927, trebuie să verse 10% din aceste sume către casieria centrală a ASTRA²⁸.

¹⁸ *Ibidem*, f. 621.

¹⁹ *Ibidem*, f. 620.

²⁰ *Ibidem*, f. 615.

²¹ *Ibidem*, f. 613.

²² *Ibidem*, f. 614.

²³ *Ibidem*, f. 609.

²⁴ *Ibidem*, f. 604.

²⁵ *Ibidem*, f. 607.

²⁶ *Ibidem*, f. 605.

²⁷ *Ibidem*, f. 567.

²⁸ *Ibidem*, f. 565.

La 31 octombrie 1927, profesorul Petru Suciu i-a trimis lui Vasile Goldiș o nouă scrisoare, prin intermediul căreia îl ruga să-i trimită urgent 20.000 de lei, bani datorți arhitectului Rudolf Wagner pentru lucrările de reparație la Casa Culturală. Din această misivă aflăm că aceste lucrări s-au finalizat în luna septembrie (1927), iar neachitarea datoriei ar duce la o situație penibilă și jenantă față de arhitectul Wagner, „căruia trebuie să-i fim foarte recunoscători pentru executarea bună și eficientă a reparațiilor”²⁹. Respectiva sumă va fi plătită, chiar dacă cu o mică întârziere. Astfel, conform hotărârii nr. 633/26 noiembrie 1927 al Comitetului Central al asociațiunii ASTRA, pentru Casa Națională din Turda s-a alocat suma de 20.000 de lei³⁰. La 15 decembrie 1927, conducerea ASTRA solicita Băncii „Albina” să plătească din contul curent al asociațiunii, 20.000 de lei lui Petru Suciu, pentru a putea să-l remunereze pe arhitectul Rudolf Wagner³¹. Profesorul turdean îi confirma lui Vasile Goldiș, la 31 decembrie 1927, primirea banilor solicitați³².

După finalizarea demersurilor legate de reparația clădirii, au început altele, necesare pentru organizarea colecțiilor și a muzeului Casei Naționale din Turda, un rol important în acest sens avându-l (din nou) conducerea centrală a ASTRA, dar și profesorul Petru Suciu, care, la 4 decembrie 1927, se adresa printr-o misivă lui Vasile Goldiș, pentru a-i acorda o subvenție necesară muzeului. La 28 ianuarie 1928, oficiul de casă al asociațiunii ASTRA, în baza hotărârii nr. 9/14 ianuarie 1928, acorda 15.000 de lei, ca subvenție, pentru muzeul Casei Naționale din Turda³³. Aceeași conducere a intervenit la 28 ianuarie 1928, pe lângă prefectura județului Turda, pentru a acorda sumele prevăzute în buget pentru despărțământul local al asociațiunii³⁴.

În raportul de activitate pe anul 1927-1928 al Despărțământului Turda, întocmit la 20 iulie 1928, se arată că lucrările de reparație ale Casei Culturale s-au încheiat, iar biblioteca și muzeul au fost reorganizate. Valoarea totală a cheltuielilor cu reparațiile a fost de aproximativ 200.000 de lei³⁵.

Considerații finale

În calitate de director al Despărțământului Turda al asociațiunii ASTRA, Petru Suciu a depus un efort considerabil în vederea obținerii unui sediu potrivit pentru acesta. Clădirea identificată a fost Casa Cămării de Sare, cel mai vechi edificiu civil din Turda, care a primit numele de Casa Națională. Distinsul profesor s-a implicat în renovarea acestui edificiu, care avea nevoie urgentă de astfel de lucrări, salvându-l de la distrugere. Preluarea acestei clădiri a fost un pas important în procesul de așezare a vieții culturale din Turda interbelică, pe baze românești, profesorul Suciu ocupându-se și de ordonarea și conservarea cărților și a obiectelor istorice din interior. Ulterior, în această clădire s-a constituit Muzeul de Istorie Turda.

²⁹ *Ibidem*, f. 602.

³⁰ *Ibidem*, f. 599.

³¹ *Ibidem*, f. 600.

³² *Ibidem*, f. 594.

³³ *Ibidem*, f. 597.

³⁴ *Ibidem*, f. 596.

³⁵ *Ibidem*, f. 549.